

Otázky z povinného předmětu Mezinárodní právo veřejné

Obecná část

1. Mezinárodní společenství a jeho právní řád
2. Zvláštnosti mezinárodního práva
3. Zásady mezinárodního práva a konkrétní pravidla
4. Systém mezinárodního práva a jeho normativní prvky
5. Vývoj mezinárodního práva od počátku 20. století do současnosti
6. Charakteristické znaky tradičního mezinárodního systému
7. Zásada svrchované rovnosti v tradičním a současném mezinárodním systému
8. Právo koexistence a právo spolupráce v mezinárodním právu
9. Důvody a okolnosti postupného vzniku nového mezinárodního systému
10. Současný mezinárodní systém a jeho normativní účel
11. Současný mezinárodní systém od 2. pol. 20. století do současnosti
12. Monismus ve vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva
13. Dualismus ve vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva
14. Poměr mezinárodního a vnitrostátního práva (možné varianty)
15. Vymezení pojmu recepce
16. Recepce jednotlivých pramenů MP do práva vnitrostátního
17. Recepce MS do vnitrostátního práva ČR
18. Rozbor čl. 10 Ústavy ČR jako primárně (základně) recepční normy.
19. Recepce obyčejových norem MP do vnitrostátního řádu ČR
20. Recepce aktu mezinárodních organizací a jejich orgánů (včetně mezinárodních soudních a parajudiciálních orgánů do vnitrostátního práva ČR)
21. Předpoklady vzniku subjektivity v mezinárodním právu
22. Třídění mezinárodně právních subjektů
23. Stát jako subjekt mezinárodního práva
24. Dynamika subjektivity státu
25. Právní definice státu
26. Institut uznání v mezinárodním právu
27. Subjekty s částečnou subjektivitou (příklady)
28. Právo národa na sebeurčení
29. Mezinárodní organizace jako subjekt mezinárodního práva
30. Kompetence mezinárodních organizací
31. Jednotlivec a jeho charakteristika jako subjektu mezinárodního práva
32. Jednotlivec jako destinatář faktických výhod
33. Mezinárodní jednotky bez mezinárodně právní subjektivity
34. Formální struktura mezinárodního práva
35. Charakteristické znaky pramenů mezinárodního práva
36. Rozbor článku 38 Statutu MSD
37. Mezinárodní smlouva jako pramen mezinárodního práva
38. Usus longaevus jako objektivní prvek a předpoklad vzniku mezinárodního obyčeje
39. Opinio iuris jako subjektivní prvek a předpoklad vzniku mezinárodního obyčeje
40. Poměr smlouvy a obyčeje v teorii a praxi mezinárodního práva
41. Rozdíl mezi kodifikací a pokrokovým rozvojem mezinárodního práva
42. Obecné zásady právní jako pramen mezinárodního práva
43. Jednostranné právní akty (samostatné povahy) států jako pramen mezinárodního práva
44. Usnesení orgánů mezinárodních organizací
45. Úloha ekvity ve formální struktuře mezinárodního práva
46. Pravidla obecného a partikulárního mezinárodního práva

47. Pravidla mezinárodního práva a jejich časová působnost
48. Kogentní normy mezinárodního práva (pojmové znaky a příklady)
49. Dispozitivní normy mezinárodního práva (pojmové znaky a příklady)
50. Normy hard law a soft law v mezinárodním právu
51. vymezení a účel kontroly v mezinárodním právu
52. Prvky kontroly v mezinárodním právu a její průběh
53. Metody využívané při kontrole
54. Pojem a funkce mezinárodního soudnictví
55. Charakteristické znaky mezinárodního soudnictví
56. Vytíženost mezinárodních kontrolních orgánů
57. Mezinárodně právní odpovědnost (právní pojem a vývoj)
58. Problémy při kodifikaci mezinárodní odpovědnosti
59. Předpoklady vzniku mezinárodní odpovědnosti
60. Protiprávní chování a jeho konstitutivní znaky
61. Protiprávnost a okolnosti ji vylučující
62. Přičitatelnost protiprávního chování
63. Odpovědnost za porušení kogentní normy mezinárodního práva
64. Obsah odpovědnostní povinnosti (cesace, restituce, kompenzace, satisfakce a příslib do budoucnosti)
65. Odpovědnost za škodlivé následky činností nezakázaných mezinárodním právem
66. Donucení v mezinárodním právu (charakteristika a formy)
67. Obsah, funkce a meze institutu protiopatření
68. Obsah, funkce a meze institutu sebeobraný
69. Neozbrojené a ozbrojené sankce Rady bezpečnosti OSN
70. Kolektivní opatření učiněná v devadesátých letech

Literatura – povinná

- Malenovský, J., *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště k právu českému*, 4. vyd., MU- Doplněk, Brno 2004
- Chutná, M., Jílek, D., *Mezinárodní právo humanitární v dokumentech*, Brno, 1994
- Chutná, M., Jílek, D., *Lidská práva v mezinárodních dokumentech*, Brno, 1994
- Potočný, M., Ondřej, J., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech*, C.H. Beck, Praha, 2000
- Flegl, V., *Významné mezinárodní dokumenty k ochraně lidských práv*, C.H. Beck, Praha, 1998

Literatura – doporučená

- Čepelka, Č., Šturma P., *Mezinárodní právo veřejné*, Eurolex Bohemia, Praha, 2003
- Seidl-Hohenveldern, I., *Mezinárodní právo veřejné*, Codex Bohemia, Praha 1999, 2. vydání, ASPI Publishing, Praha, 2001

Zvláštní část

1. Právní pojem terra nullius v teorii a praxi mezinárodního práva
2. Územní nároky a terra nullius
3. Právní režim státního území
4. Kategorie územních změn zakládajících sukcesí

5. Sukcese do mezinárodních smluv
6. Sukcese do státního majetku, archivů a dluhů
7. Sukcese do členství v mezinárodních organizacích (příklady)
8. Územní suverenity a územní výsost
9. Úplné a výlučné omezení územní suverenity států
10. Státní hranice a princip uti possidetis
11. Právní pojem terra communis omnium
12. Právní pojem společného dědictví lidstva
13. Právní režim pobřežního moře a právo pokojného průjezdu
14. Právní režim souostrovního státu
15. Právní režim výlučného hospodářského pásma
16. Právní režim pevninské mělčiny
17. Právní režim volného moře
18. Právní režim mořského dna za hranicemi jurisdikce státu
19. Zvláštnosti právního režimu Antarktidy
20. Právní režim výzkumu a využívání kosmického prostoru
21. Právní režim a postavení Měsíce a nebeských těles
22. Význam a funkce státního občanství v mezinárodním právu
23. Pojem užšího faktického vztahu v mezinárodním právu (případy)
24. Druhy cizineckých režimů
25. Diplomtický a územní azyl
26. Formy diplomacie
27. Funkce diplomatické mise
28. Diplomtické výsady a imunity
29. Zvláštní mise
30. Konzulární úřad
31. Konzulární funkce
32. Konzulární výhody, výsady a imunity
33. Diplomtické prostředky mírového urovnávání mezinárodních sporů
34. Judiciální prostředky mírového urovnávání mezinárodních sporů
35. Mezinárodní soudní dvůr (příslušnost a rozsudková činnost)
36. Mezinárodní soudní dvůr (příslušnost a posudková činnost)
37. Mezinárodní tribunály zřízené za účelem potrestání zločinů proti lidskosti, válečných zločinů a zločinů proti míru
38. Dělení mezinárodních smluv podle formy, obsahu a počtu smluvních stran
39. Proces vzniku mezinárodní smlouvy
40. Výhrady k mezinárodním smlouvám
41. Důvody neplatnosti mezinárodních smluv
42. Interpretací pravidla mezinárodního smluvního práva
43. Aplikační pravidla mezinárodního smluvního práva
44. Prameny a zásady práva ozbrojeného konfliktu
45. Omezená volba prostředků a metod vedení ozbrojeného konfliktu
46. Kombatanti, vyzvědači a žoldnéři v mezinárodním právu
47. Regulace vnitrostátních ozbrojených konfliktů
48. Mezinárodní ochrana obětí ozbrojených konfliktů (ranění, nemocní, váleční zajatci, civilní obyvatelstvo a internované osoby)

Otázky z povinně volitelného předmětu Mezinárodní právo uprchlické

1. Vývoj definice uprchlíka v mezinárodních smlouvách v letech 1922 - 1938
2. Statut Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
3. Charakteristika Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951
4. Charakteristika Newyorského protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967
5. Ustanovení čl. 1 Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků jako vyjádření pravidla *self-executing*
6. Inkluzivní klauzule v definici uprchlíka podle Ženevské úmluvy (příklady)
7. Exkluzivní klauzule v definici uprchlíka podle Ženevské úmluvy (příklady)
8. Cesační klauzule v definici uprchlíka podle Ženevské úmluvy (příklady)
9. Právní pojem pronásledování v teorii a praxi mezinárodního práva
10. Aktéři a oběti pronásledování
11. Důvody pronásledování (rasa, náboženství, národnosti, společenská skupina a politický názor)
12. Objekt pronásledování
13. Uprchlíci a Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů
14. Charakteristika pravidla *non-refoulement*
15. Pravidlo *non-refoulement* a jeho územní aplikace (*ratione loci*)
16. Pravidlo *non-refoulement* a jeho osobní aplikace (*ratione personae*)
17. Pravidlo *non-refoulement* a jeho věcná aplikace (*ratione materiae*)
18. Mezinárodní ochrana uprchlíků podle pravidla zakazujícího mučení, nelidské zacházení a ponižující zacházení a trestání
19. Mezinárodní ochrana uprchlíků podle pravidla upravujícího právo na rodinný život
20. Vývoj práva azylu
21. Charakteristika mezinárodně právního azylu územního
22. Politický azyl a uprchlictví

23. Rozbor čl. 43 Listiny základních práv a svobod
24. Charakteristika diplomatického azylu jako institutu partikulárního mezinárodního práva (Úmluva o diplomatickém azylu z roku 1954)
25. Rozbor čl. 14 Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948
26. Rozbor čl. 22 Americké úmluvy o lidských právech z roku 1969
27. Rozbor čl. 1 Úmluvy OAJ upravující zvláštní stránky uprchlických problémů v Africe z roku 1969
28. Odpovědnost za prošetření žádosti o azyl podle Schengenské a Dublinské úmluvy z roku 1990
29. Kritéria určení odpovědnosti za prošetření žádosti o azyl podle Schengenské a Dublinské úmluvy z roku 1990
30. Právní pojem "bezpečné země" v tzv. evropském azylovém právu
31. Právní pojem "bezpečné země" v národních právních řádech
32. Právní pojem "bezpečné třetí země" v národních právních řádech
33. Fenomén dočasného útočiště
34. Od dočasného útočiště k dočasné ochraně
35. Uprchlictví a systematické či masové porušování lidských práv (pronásledování ze sociálních, politických, rasových, náboženských nebo kulturních důvodů)
36. Odpovědnost pachatele zločinu podle mezinárodního práva (pronásledování)

Literatura – povinná

- Čepelka, Č., Jílek, D., Šturma, P., *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, 1997
- Jílek, D., *Odpověď mezinárodního práva na hromadné uprchlictví*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, 1996

Literatura – doporučená

- Jílek, D., Uprchlictví v České republice v legislativních a migračních souvislostech. (1. část). *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno : Masarykova univerzita. Právnická fakulta, roč. 7, č. 3s. 214-222. ISSN 1210-9126. 1999.
- Jílek, D., Uprchlictví v České republice v legislativních a migračních souvislostech. (dokončení). *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno : Masarykova univerzita. Právnická fakulta, roč. 7, č. 4s. 323-337. ISSN 1210-9126. 1999.
- Jílek, D., Dočasné útočiště. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno : Masarykova univerzita. Právnická fakulta, roč. 2, č. 6s. 48-62. ISSN 1210-9126. 1994.